

Силабус дисципліни «Безпека банківської діяльності»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ D1 · 071 · 072

БАКАЛАВР / ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Безпека банківської діяльності

Спеціальності: **D1** Облік і оподаткування · **071** Облік і оподаткування · **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Фаховий молодший бакалавр / Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	Фахові компетентності	Результати навчання
Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері фінансової та банківської безпеки: виявлення суттєвих ризиків, порівняння методів захисту, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних матеріалів, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття безпеки банківської діяльності, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час аналізу реальних кейсів банківських ризиків. - аналізувати нормативну, статистичну та аналітичну інформацію з питань безпеки банків; - виділяти головне та узагальнювати результати оцінки загроз; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Розуміння сутності безпеки банківської діяльності, її складових та ролі у стабільності фінансової системи. Знання принципів функціонування системи захисту банківської установи: фінансової, інформаційної, кадрової та фізичної безпеки; механізмів банківського нагляду та регулювання. Здатність аналізувати загрози та ризики банківської діяльності, застосовувати методи фінансового моніторингу, оцінювати ефективність заходів протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, шахрайству та кіберзагрозам. - оцінювати рівень фінансової безпеки банківської установи; - ідентифікувати загрози та ризики у банківській діяльності; - застосовувати методи фінансового моніторингу (AML/CFT); - орієнтуватися в системі банківського нагляду та регулювання НБУ; - оцінювати кіберзагрози та заходи інформаційної безпеки банків.	Пояснювати сутність понять: фінансова безпека банку, банківський нагляд, фінансовий моніторинг, ризик-менеджмент, AML/CFT, кібербезпека, комплаєнс. Аналізувати основні загрози та ризики, що впливають на діяльність банківських установ. Характеризувати систему банківської безпеки та її складові, застосовувати методи оцінки ризиків, орієнтуватися в нормативно-правовій базі регулювання банківської діяльності в Україні та відповідно до міжнародних стандартів FATF і Базельського комітету. - пояснювати зміст понять та категорій безпеки банківської діяльності; - аналізувати структуру загроз і методи їх нейтралізації; - застосовувати нормативно-правові акти НБУ у практичних ситуаціях; - оцінювати ефективність системи внутрішнього контролю банку; - використовувати офіційні джерела для аналізу стану банківської безпеки.

Система безпеки банківської діяльності: теоретичні засади

Тема 1.1

Поняття та структура безпеки банківської діяльності. Сутність, зміст і складові банківської безпеки, місце банківської безпеки в системі фінансової безпеки держави, основні суб'єкти та об'єкти захисту.

Тема 1.2

Загрози та ризики банківської діяльності: класифікація внутрішніх і зовнішніх загроз, системи ризиків банку (кредитний, операційний, ринковий, репутаційний), методи ідентифікації та оцінки загроз.

Тема 1.3

Нормативно-правове регулювання банківської безпеки. Законодавча база (Закони «Про банки і банківську діяльність», «Про НБУ»), нормативні акти НБУ, міжнародні стандарти (Базельський комітет, FATF).

Фінансова безпека банку та банківський нагляд

Тема 2.1

Фінансова безпека банківської установи: сутність, показники оцінки (ліквідність, платоспроможність, достатність капіталу), загрози фінансовій безпеці та методи їх мінімізації.

Тема 2.2

Банківський нагляд і регулювання: система пруденційного нагляду НБУ, функції та інструменти банківського нагляду, інспекційні перевірки, заходи впливу за порушення.

Тема 2.3

Ризик-менеджмент у банківській діяльності. Система управління ризиками, методи оцінки кредитного, операційного та ринкового ризиків, вимоги до капіталу та резервів.

Тема 2.4

Внутрішній контроль та аудит у банківській установі. Організація системи внутрішнього контролю, функції підрозділу комплаєнс, внутрішній аудит і його роль у забезпеченні безпеки.

Фінансовий моніторинг та протидія злочинним фінансовим операціям

Тема 3.1

Система фінансового моніторингу в Україні: поняття, суб'єкти, об'єкти. Правові основи здійснення фінансового моніторингу, роль НБУ та Державної служби фінансового моніторингу.

Тема 3.2

Протидія легалізації (відмиванню) доходів та фінансуванню тероризму (AML/CFT): міжнародні стандарти FATF, принцип «Знай свого клієнта» (KYC), ідентифікація та верифікація клієнтів.

Тема 3.3

Виявлення та реагування на підозрілі фінансові операції. Критерії та ознаки підозрілих операцій, порядок повідомлення про фінансові злочини, взаємодія банків із правоохоронними органами.

Тема 3.4

Шахрайство у банківській діяльності та методи протидії. Типи банківського шахрайства (картковий фрод, фішинг, соціальна інженерія), системи виявлення та запобігання шахрайським операціям.

Інформаційна, кібернетична та фізична безпека банку

Тема 4.1

Інформаційна безпека банківської установи: поняття, об'єкти захисту, загрози витоку інформації, правові та організаційні засади захисту банківської таємниці та персональних даних.

Тема 4.2

Кібербезпека в банківській діяльності: кіберзагрози та кібератаки на банківські системи, стандарти кіберзахисту (ISO/IEC 27001), технічні засоби захисту інформаційних систем, цифрова безпека у фінтех-середовищі.

Тема 4.3

Кадрова безпека банку: загрози з боку персоналу, методи перевірки та відбору кадрів, системи мотивації та контролю для запобігання інсайдерським загрозам.

Тема 4.4

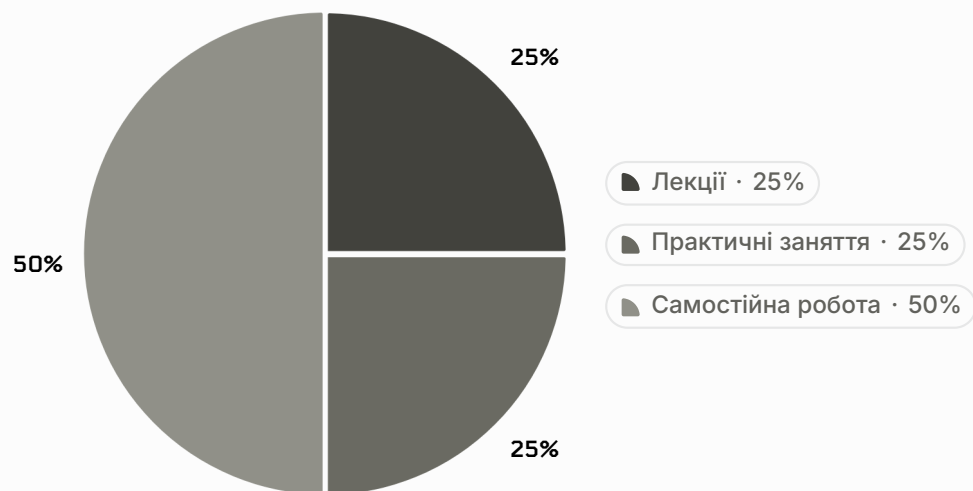
Фізична безпека банківської установи: технічні засоби охорони (відеоспостереження, контроль доступу, сигналізація), захист банківських сховищ, інкасація, антитерористичні заходи.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Система безпеки: поняття та структура	2	2	4
	Тема 1.2 — Загрози та ризики банківської діяльності	2	2	4
	Тема 1.3 — Нормативно-правове регулювання	4	2	6
Модуль 2	Тема 2.1 — Фінансова безпека банку	2	2	4
	Тема 2.2 — Банківський нагляд і регулювання	4	2	6
	Тема 2.3 — Ризик-менеджмент	2	4	4
	Тема 2.4 — Внутрішній контроль та аудит	2	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 — Система фінансового моніторингу	4	4	6
	Тема 3.2 — Протидія AML/CFT	2	2	6
	Тема 3.3 — Підозрілі фінансові операції	2	2	4
	Тема 3.4 — Шахрайство у банківській діяльності	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Інформаційна безпека банку	2	2	4
	Тема 4.2 — Кібербезпека в банківській діяльності	2	2	6
	Тема 4.3 — Кадрова безпека банку	2	2	4
	Тема 4.4 — Фізична безпека банківської установи	2	2	4
Разом		30	30	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією, практикою та самостійним дослідженням.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач, аналіз кейсів
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

- Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами, аналізувати нормативну базу та реальні кейси банківської безпеки самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та посібниками з безпеки банківської діяльності, ризик-менеджменту та фінансового моніторингу (Крупка, Андрущак, Паітра; Мельник, Вінчук, Горбан та ін.), нормативно-правовими актами (Закон про банки і банківську діяльність, нормативні акти НБУ), міжнародними стандартами FATF і Базельського комітету. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та порівнювати підходи різних авторів до трактування банківської безпеки.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань з оцінки фінансової безпеки банківської установи за даними звітності НБУ; розрахункових завдань щодо нормативів ліквідності, достатності капіталу та резервів; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень із актуальних питань кібербезпеки, AML/CFT та банківського шахрайства. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Національного банку України (bank.gov.ua), Державної служби фінансового моніторингу (fii.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Міністерства фінансів України (mof.gov.ua) та Фонду гарантування вкладів (fg.gov.ua). Аналіз статистичних звітів щодо стану банківської системи, нормативних актів НБУ з питань нагляду, пошук актуальної інформації для виконання навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування інформаційної грамотності.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів аналізу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, нормативів НБУ та базових підходів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових задач щодо оцінки банківських ризиків.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та розрахункові вправи за темами змістовного модуля з банківської безпеки. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплює теми змістовних модулів (теоретичні питання з банківської безпеки, розрахункові задачі щодо нормативів, аналіз реальних кейсів банківських загроз). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування з теоретичними та практичними питаннями. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Безпека банківської діяльності» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері банківської справи, обліку та оподаткування. Такий підхід сприяє глибшому розумінню механізмів забезпечення безпеки банків, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із банківської практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних ситуацій банківських загроз, кіберінцидентів та випадків шахрайства; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення нормативів ліквідності, капіталу, оцінка ризиків, аналіз підозрілих фінансових операцій); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем банківської безпеки в Україні (кіберзагрози, AML/CFT, банківський нагляд в умовах воєнного стану); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону «Про банки і банківську діяльність», Закону «Про НБУ», нормативних актів НБУ з питань нагляду та AML/CFT; формування навичок роботи з правовою базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою у сфері банківської безпеки; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей щодо безпеки банківської діяльності.
--

❑ Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальностей D1, D71 «Облік і оподаткування» та D72 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Рекомендована література та ресурси

1. Крупка М. І., Андрущак Є. М., Паїтра Н. Г. Банківська система : підручник. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. — URL: <https://econom.lnu.edu.ua/>
2. Мельник С. І., Вінчук М. В., Горбан І. М. Фінансовий моніторинг : навчальний посібник. — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. — URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7955>
3. Теслюк С., Матвійчук Н., Левчук А. Фінансова безпека банківських установ в умовах цифровізації. Економіка та суспільство. — 2024. — № 60. — <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-117>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
6. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-IX (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>
7. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
8. Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І. Економіка та управління персоналом: курс магістра : навч. посіб. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.
9. Цифровізація та кібербезпека у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах війни. Галицький економічний вісник. — 2024. — № 4 (89). — https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04
10. Фінансова безпека банківської системи України. Галицький економічний вісник. — 2023. — № 6 (85). — https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.06
11. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
12. Якименко І. Л., Петрашко Л. П. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.
13. Постанова Правління НБУ «Про особливості регулювання та нагляду за здійсненням діяльності банків в умовах воєнного стану» (зі змінами). — URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_NBU
14. Національний банк України. Офіційний сайт. — URL: <https://bank.gov.ua/>
15. Державна служба фінансового моніторингу України. — URL: <https://fiu.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. — URL: <https://fg.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
20. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Рахункової палати України. — URL: <https://rp.gov.ua/>
25. FATF (Financial Action Task Force). Офіційний сайт. — URL: <https://www.fatf-gafi.org/>